

A VÁM- ÉS PÉNZÜGYŐRSÉG SZEREPE A GAZDASÁGVÉDELEMBEN

2004. május 1-je az immár 143 éves múltra visszatekintő önálló magyar Vám- és Pénzügyőrség történetében a legdöntőbb jogi, szervezeti változást hozta, túlzás nélkül állítható, hogy történelmi sorsfordulót jelentett. Magyarország EU csatlakozásának egyik legfontosabb következménye, hogy a korábbi külső határok jelentős része belső határrá vált, amelyeken megszűnt a vámellenőrzés. A Vám- és Pénzügyőrség „levonult” a határokról, hisz a négy fontos alapelv közül az áruk, személyek szabad „áramlásának” biztosítása csak ezen a módon lehetséges. A másik lényeges kihatás, hogy a csatlakozást követően a vámszervezetnek a közösségi és az annak hazai végrehajtási előírásait tartalmazó nemzeti vámjog rendelkezéseinek végrehajtása is feladatává vált. Ennek során biztosítani kell az Európai Unió saját forrásait – egyik formája például, hogy a vámbevételek 25%-a marad itthon, a többi fennmaradó rész (75%) az EU közös kasszájába kerül – és a Magyar Köztársaság költségvetési bevételeit, továbbá jövedéki, rendvédelmi, nyomozati, valamint tagállami kötelezettségből adódó feladatokat is el kell látni. 2007. január 1-jén Románia is csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel a Vám- és Pénzügyőrség vámellenőrzési feladatai újabb 447,8 km-en szűntek meg. A jövedéki szempontból érzékeny térségben a jogszabályok 2010. január 1-jéig lehetővé tették a szigorú jövedéki ellenőrzést.

A Vám- és Pénzügyőrség háromszintű, regionális tagozódású szerv. Központi (felsőfokú) szerve a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága, középfokú szervei a regionális parancsnokságok, regionális nyomozóhivatalok, a Vám- és Pénzügyőrség Központi Bűnüldözési Parancsnoksága, valamint Bűnügyi Ellátó Nyomozó Hivatala, szakmai és funkcionális középfokú szervek, alsó fokú szervei a regionális ellenőrzési központok, vám- és pénzügyőri hivatalok, valamint a Vámáruraktár.

A Vám- és Pénzügyőrség a gazdaságvédelemben, a fekete gazdaság elleni küzdelemben két „fronton” van jelen. A rendészeti szakterületen kifejtett tevékenység alapvetően az Európai Unió külső vámhatárán működő vám- és pénzügyőri hivatalok által végzett határellenőrzést és az ország belterületén működő vám- és pénzügyőri hivataloknál kialakított járőr alosztályok/csoportok (mobil egységek) által végzett mélységi ellenőrzést foglalja magába. A mélységi ellenőrzési tevékenység olyan összetett feladatrendszer, amely magában foglalja a vám- és pénzügyőrség által – a részére jogszabályban meghatározott ellenőrzési kötelezettségei és jogosultságai birtokában – végzett ellenőrzéseket. A vám- és pénzügyőri hivatalok a mélységi ellenőrzés keretében különösen az alábbi feladatokat látják el:

- a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény és a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXXVII. törvény 111. § alapján ellenőrzések végrehajtása mozgó ellenőrzéssel és EÁP-ok létesítésével;
- piacok, vásárok, pályaudvarok ellenőrzése;
- egyéb közterületek ellenőrzése;
- üzemanyagotöltő állomások üzemanyagkészletének elszámolása kivételével nem jövedéki engedélyes kereskedők ellenőrzése;

- közérdekű bejelentések kivizsgálása;
- az egyes fémek begyűjtésével és értékesítésével összefüggő visszaélések visszaszorításáról szóló jogszabályban, illetve végrehajtási rendeletében meghatározott, a Vám- és Pénzügyőrségre háruló ellenőrzési feladatok végrehajtása;
- környezetvédelmi termékdíjjal kapcsolatos helyszíni ellenőrzések végrehajtása
- APEH-VPOP Megállapodás alapján végzett operatív jellegű ellenőrzések (foglalkoztatottak ellenőrzése, számla- és nyugtaadási kötelezettség ellenőrzése, árukészletek, alapanyagok, félkész termékek eredetének, nyilvántartásának ellenőrzése).

A nyomozóhatósági jelleg a testület jogállásának egyre fontosabb tényezője, hiszen e hatáskör – a testület átgondolt fejlesztésének következményeként – elmúlt években lezajlott kiterjesztése a hagyományosnak mondható vám- és pénzügyőri alaptevékenységet minőségileg módosította. Jelenleg a testület elsődleges, illetve másodlagos nyomozati jogkörébe összesen 31 tényállás tartozik.

A hatáskörbővítés legfontosabb állomása 2006. szeptember 15-e volt, amikor a jogalkotó az adóra, járulékra, költségvetési támogatásra elkövetett egyes pénzügyi bűncselekményekkel szembeni hatékonyabb fellépés, a költségvetés bevételi oldalának fokozottabb védelme érdekében, valamint az adóztatási és nyomozati hatáskörével kapcsolatos kedvező tapasztalatokra és a mindkét területen rendelkezésre álló speciális szakértelemre tekintettel további gazdasági bűncselekmények nyomozását utalta a Vám- és Pénzügyőrség hatáskörébe. Ekkor került a hatáskörbe, a klasszikus vám- és jövedéki bűncselekmények mellé:

- A jogosulatlan gazdasági előny megszerzése (Btk. 288. §),
- a számvitel rendjének megsértése (Btk. 289. §),
- a csődbüntett (Btk. 290. §), - azóta csődbűncselekmény-,
- a hitelező jogtalan előnyben részesítése (Btk. 291. §), azóta már a csődbűncselekmény törvényi tényállásban szerepel
- az adócsalás,
- a munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás (Btk. 310/A. §),
- az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek megsértése (Btk. 314. §),
- az adóra, járulékra vagy költségvetési támogatásra elkövetett csalás (Btk. 318. §),

E döntés eredményeként a Vám- és Pénzügyőrség primátusa a gazdaságvédelem terén megkérdőjelezhetetlenné vált. A 2010 április 16-án nyilvántartott esetszámokat – 9326 – vizsgálva megállapítható, hogy azok 85,63 %-a gazdasági bűncselekmény, ezen belül is 63,18%-át képezi a 2006. szeptember 15-i nyomozati jogkörbővítést követően testületi hatáskörbe vont gazdasági-pénzügyi bűncselekmények száma. A hatáskörbővítés következtében a pénzügyőrség az államszervezetten belül és a rendészeti gazdaságvédelem terén is új dimenziókba került, egyre inkább a rendészeti gazdaságvédelem centrumává vált. A Vám-és Pénzügyőrség hatáskörébe került ügyek számának és tárgyi súlyának növekedése folytán az okozott kár, vagy a bűncselekmények elkövetési értéke, illetve a biztosított károk nagyságrendje hatással volt és van a hazai költségvetési egyenleg alakulására, és hatást

gyakorol a közösségi költségvetés bevételi oldalára is. Az egyes ügyekben szereplő gyanúsítottak gazdasági tevékenységének volumene és az azzal összefüggő érdekviszonyaik befolyásolhatják egyes gazdasági alágazatok működését, és kihatnak a nemzetközi gazdasági kapcsolatokra is.

A hatáskörbővítés óta eltelt évek eredményei hitelesítik a jogalkotói döntés helyességét, valamint azt, hogy a Vám-és Pénzügyőrség nyomozó szolgálata olyan szakmai műhely, ahol rendelkezésre áll az a széleskörű gazdasági ismeret és felkészültség, amely biztosítja az összetett, nem egy esetben szervezett elkövetési formát felvonultató gazdasági bűncselekményekkel szembeni eredményes nyomozást. A Vám- és Pénzügyőrség 2006. szeptember 15-ével, illetve az azt követő mintegy egy hónapban összesen 4 970 – nem egy esetben több éve folyamatban lévő, ugyanakkor egy helyben álló - büntetőügyet vett át a rendőrség szerveitől, amelyek 77,8 %-át már 2007-ben ledolgozta, később ez az arány már 98,85 %-os szintet ért el.

A rendőrség hatásköréből a jogalkotó által kiemelt és 2008. január 1-jével a Vám-és Pénzügyőrség nyomozati hatáskörébe utalt pénzmosás, illetve pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása bűncselekmények nyomozása terén is figyelemre méltó eredményeket ért el a vámhatóság. Jelenleg 16 olyan nyomozás van folyamatban, ahol releváns a pénzmosási szál, a folyamatban lévő ügyekben 4 211 093 633 Ft értékben került sor vagyombiztosítási intézkedésre.

A Vám-és Pénzügyőrség nyomozati hatásköre mára alapvetően az áruforgalom ellenőrzéséhez, illetőleg az adóztatási és nyomozati hatáskörrel kapcsolatos kedvező tapasztalatokra figyelemmel, valamint a fegyveres szervnél mindkét területen rendelkezésre álló speciális szakértelem alapján a gazdasági élet tisztaságának védelméhez, valamint állami közterhek biztosításához kapcsolódó testületi funkciókhoz kapcsolódik. A nyomozati hatáskörébe tartozó bűncselekmények súlya, az utóbbi néhány év hatáskör-bővítési intézkedéseinek eredményeként 2010-re gyakorlatilag teljesen a gazdasági-pénzügyi bűncselekmények irányába tolódott el. (2010 április 16-án a testületnél nyilvántartott esetszámokat – 9326 – vizsgálva megállapítható, hogy azok 85,63 %-a a gazdasági bűncselekmények aránya, illetőleg ezen belül is az összesetszám 63,18%-át képezi a 2006. szeptember 15-i nyomozati jogkörbővítést követően testületi hatáskörbe vont gazdasági-pénzügyi bűncselekmények száma)

Míthogy a gazdasági bűnözés „átlépi” az országhatárokat, ezért a nyomozások sikeressége attól is függ, hogy mennyire gyors és hatékony a bűnüldöző szervek közötti nemzetközi együttműködés. A kooperáció jelenleg is működő fórumai az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) magyarországi koordinációs irodája, mely a vámhatóság szervezetén belül található. A pénzmosás elleni küzdelem zászlóshajója a Vám-és Pénzügyőrség Pénzügyi Információs Egysége (FIU), amely a bűnüldözési és hatósági/adminisztratív feladatai ellátása során széleskörű nemzetközi kapcsolatrendszerrel rendelkezik, napi szintű adatcserét folytat különböző nemzetközi szervezetekkel. A több mint 110 ország FIU egységének operatív együttműködését biztosító Egmont Csoportba való felvételével a Vám-és Pénzügyőrség meghatározó szerepet tölt be a pénzügyi intézményrendszernek és a pénzügyi piacoknak a megbízható, átlátható, prudens és hatékony működésének a biztosításában is.

Az EU által alkotott normák lehetővé teszik, hogy a Vám-és Pénzügyőrség nyomozó szolgálata folyamatos adatcserét folytasson a határon átnyúló bűnözés felszámolása érdekében az Europollal, továbbá a Nápoly II. Egyezmény a Vám-és

Pénzügyőrség nyomozó szerveit jogosítja fel a konkrét büntetőügyekben történő együttműködésre.

A Vám-és Pénzügyőrség Központi Bűnüldözési Parancsnoksága – a testület „NNI-je” – kiemelt szerepet tölt be a nyomozó hivatalok sorában, hiszen hatáskörébe – országos illetékességgel az

- 500 millió forintot meghaladó értékre üzletszerűen elkövetett bűncselekmények
- bűnszervezet tagjaként elkövetett bűncselekmények nyomozása, továbbá
- a visszaélés kábítószerrel bűncselekmény azon esetei tartoznak, ahol a kábítószer mennyisége a jogszabályban meghatározott jelentős mennyiség alsó határát eléri vagy azt meghaladja, továbbá
- az olyan bűncselekmények nyomozása, amelyeket az elkövető személye vagy a bűncselekmény társadalomra való veszélyességének kiemelkedő foka miatt a Vám-és Pénzügyőrség országos parancsnoka, a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: országos parancsnokság) szakmai irányítást végző szervezeti egységének vezetője, illetve a Központi Bűnüldözési Parancsnokság parancsnoka a hatáskörébe utal.

A Vám- és Pénzügyőrség Bűnügyi Ellátó Nyomozó Hivatal hatáskörébe – országos illetékességgel – a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény által a Vám- és Pénzügyőrség hatáskörébe utalt bűncselekmények tekintetében a Vám törvényben meghatározott fedett nyomozati tevékenységgel kapcsolatos feladatok ellátása tartozik. Néhány példa a felderítésekből:

2010. március 09-én az esti órákban a Kiskőrösi Vám-és Pénzügyőri Hivatal járőrei ellenőrzést hajtottak végre Kiskőrös belterületén egy ingatlanon. Az ellenőrzés során az ingatlanhoz tartozó, külön erre a célra kialakított épületben előtalálásra került egy komplett, magas fokú alkoholtermék előállítására alkalmas, tornyos lepárló berendezés. Az ellenőrzés során 2 db 20 literes műanyag kannákban előkerült továbbá összesen 28 liter /0,27186 HPA/ magas fokú /97tf%-os/ alkoholtermék, illetve különböző úrtartalmú műanyag tartályok és kannák. A berendezés és az alkoholtermék büntető eljárás keretein belül, az egyéb eszközök pedig jövedéki eljárás keretein belül lefoglalásra került, illetve a berendezést és az alkoholterméket magáénak valló személlyel szemben visszaélés jövedékkel bűncselekmény miatt büntető eljárást kezdeményezett a hivatal. A várható jövedéki bírság a lepárló berendezés kapcsán 20-500 ezer forint, illetve az alkoholtermék kapcsán közel 150 ezer forint

A Szegedi Vám-és Pénzügyőri Hivatal járőrei a 43-as számú főúton 2010. március 27-én mélységi ellenőrzés keretében jövedéki ellenőrzés alá vontak egy angol honosságú kisteher gépjárművet. A járművet egy angol állampolgár vezette. A vizsgálatot végző pénzügyőrök a gépkocsi sérült oldalkárpitja mögött cigarettát láttak, ezért a járművet a Nagylaki Szolgálati Hely vizsgáló hangárjába kísérték. A hangárban tételes vizsgálat alá vonták a járművet, melynek során a raktérben elhelyezett zsugorfóliázott élelmiszerek mögötti részben két mesterkartonban, továbbá a jármű oldalfalaiból összesen 5.000 doboz Marlboro márkájú bolgár adójegyes cigaretta került elő. A lefoglalt cigaretta értéke (kiskereskedelmi ára): 3.250,000,- Ft

Ugyancsak a Szegedi Vám-és Pénzügyőri Hivatal járőrei a 43-as számú főúton 2010. március 29-én jövedéki ellenőrzés alá vontak egy moldáv honosságú kisteher gépjárművet. A járművet egy moldáv állampolgár vezette. A vizsgálatot végző pénzügyőrök

a gépkocsi mennyezetét gyanúsnak találták, ezért a járművet a Nagylaki Szolgálati Hely vizsgáló hangárjába kísérték. A hangárban tételes vizsgálat alá vonták a járművet, melynek során a jármű speciálisan kialakított plafonjából (bejárat a tetőn lévő szellőzők eltávolítása után volt látható) 3.120 doboz LM márkájú moldáv adójegyes cigaretta került elő. A lefoglalt cigaretta értéke: 1 778 400 Ft

2010. június 8-án 08.30-kor a Szegedi Vám- és Pénzügyőri Hivatal Járóralosztály járőrei a 43. számú főúton jövedéki ellenőrzés alá vontak egy bolgár honosságú személygépjárművet, melyben két bolgár állampolgár utazott. A gépkocsival saját elmondásuk szerint Bulgáriából a Cseh Köztársaságba kívántak utazni. A jövedéki ellenőrzés során - miután a csomagtartó kinyitásra került - a pótkerék takarólapját felhajtva, annak helyén egy kisebb méretű mankókerék volt, mely láthatóan feljebb helyezkedett el, mint egy normál méretű pótkerék. A mankókerék kivétele után láthatóvá vált egy kör alakú nyílás, mely egy lemezzel volt lefedve. A nyílást megbontva egyértelművé vált, hogy egy kialakított rejtkehely (dupla csomagtartó) található, melyben barna színű ragasztószalaggal körbetekert csomagok voltak. A személyautót a nagylaki szolgálati hely vizsgálócsarnokában tételes vizsgálat alá vonták, melynek eredményeként a kialakított rejtkehelyből 139 csomagban 72,835 kg bruttó tömegű kábítószergyanús anyag került elő. Az anyag a MERCK teszt alapján nagy tisztaságú heroin.